

ไวยากรณ์เพิ่มพูน (generative grammar)

2209521 วากยสัมพันธ์

พลรวี ประเสริฐสม (ponrawee.pra@gmail.com)

Under CC License 3.0 (BY-NC-SA)

ไวยากรณ์เพิ่มพูน (generative grammar) เป็นวิธีการศึกษาภาษาของมนุษย์แขนงหนึ่งในภาษาศาสตร์ที่มีอิทธิพลมากในหมู่นักภาษาศาสตร์ที่พูดภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะในอเมริกาเหนือ ที่เน้นการศึกษาความสามารถที่ทำให้ผู้ใช้ภาษาใช้ภาษาได้ (language faculty) ด้วยคำอธิบายที่เฉพาะและมีแบบรูปที่ชัดเจน (explicit and formal) (Wasow, 2003)

1. พิจารณาข้อมูลต่อไปนี้

- (1) a. เธอ (คอกแค็ก – เสียงไอ) ... เอ้อ เธอจะไปไหนนะ
b. เธอจะไปไหนนะ
- (2) a. ฉันไปกินกิน เอ๊ย ไปกินไก่มา
b. ฉันไปกินไก่มา

นิสิตคิดว่าข้อมูลในกลุ่ม a. ต่างกับข้อมูลในกลุ่ม b. อย่างไร และข้อมูลที่พิจารณาผ่านมานี้ในวิชานี้มีลักษณะเหมือนข้อใดมากกว่า

2. พิจารณาข้อมูลต่อไปนี้

- (3) a. เบลเป็นนักเรียน
b. พ่อของเบลเป็นนักเรียน
c. แม่ของพ่อของเบลเป็นนักเรียน
d. พ่อของแม่ของพ่อของเบลเป็นนักเรียน
e. แม่ของพ่อของแม่ของพ่อของเบลเป็นนักเรียน

นิสิตคิดว่ามีประโยคที่ยาวที่สุดในภาษาไทยหรือไม่ เพราะอะไร

3. จากข้อมูลใน (3) นิสิตคิดว่าผู้พูดภาษาไทยมีข้อจำกัดเกี่ยวกับความยาวของประโยคหรือวลี ในด้านการพูด (พูดได้ยาวแค่ไหน) หรือการแปลความหมาย (สามารถเข้าใจความหมายวลีได้) หรือไม่ เพราะอะไร
4. นักภาษาศาสตร์เพิ่มพูนแยกระหว่างการศึกษา **สามัตถิยะภาษา (competence)** กับ **กฤตกรรมภาษา (performance)** โดยการศึกษาสามัตถิยะภาษาจะให้ความสำคัญกับประโยค (1a)-(2a) หรือกฎที่ใช้สร้างวลีใน (3) เป็นพิเศษ ในขณะที่กฤตกรรมภาษาจะสนใจข้อมูลทั้งหมด นิสิตคิดว่าอะไรคือความแตกต่างระหว่างสามัตถิยะภาษากับกฤตกรรมภาษา

ไวยากรณ์เพิ่มพูน ในฐานะ การ ศึกษา สามัตถิ ยะ ภาษา ไม่ใช่ _____ แต่ เป็น _____ (Adger, 2018)

5. พิจารณาข้อมูลต่อไปนี้

- (4) a. ภูเขา น้ำแข็ง เลื้อยมาที่บ้าน
b. หู ฟัง ตลอด ลูก ที่ ดาว อังคาร

- (5) a. กินเบลข้าว
b. เบลที่เกี่ยวกับไปพี
- (6) a. (บทสนทนาสมมุติ)
i. Hey, can you tell me how to get to Chula?
ii. ขอโทษค่ะ พูดภาษาอังกฤษไม่เป็น

ข้อมูลใน (4), (5), (6a-i) ต่างก็ “แปลก” ทั้งสิ้น นักภาษาศาสตร์เรียกคุณสมบัตินี้ว่า ความแปลกหรือไม่แปลก ผิดหรือไม่ผิด (ในเชิงพรรณนา) นี้รวมๆ ว่า ความยอมรับได้ (acceptability) แต่ความยอมรับได้แต่ละข้อดูเหมือนจะมีเหตุที่แตกต่างกัน ให้นิสิตระบุเหตุที่ต่างกันในแต่ละข้อ จากข้อมูลที่เราเรียนมาจนถึงตอนนี้ นิสิตคิดว่านักวากยสัมพันธ์สนใจความยอมรับได้แบบข้อใด

การศึกษาวากยสัมพันธ์ในไวยากรณ์เพิ่มพูนเป็นการศึกษาเชิงทฤษฎีแบบวิทยาศาสตร์ ซึ่งแปลว่าเราจะมี การตั้งสมมติฐาน (hypothesis), การตั้งคำทำนายที่ทดสอบได้ (testable prediction) และการทดลองว่าคำทำนายเป็นจริงหรือไม่ (experiment) จากนั้นจึงสรุปเนื้อหาเพื่อปรับแก้สมมติฐานและสรุปทฤษฎีต่อไป

ตัวอย่าง:

- **สมมติฐาน:** กระบวนการทางวากยสัมพันธ์ (= กระบวนการที่มีผลต่อลำดับคำ) เช่น การย้ายที่ การแทนที่ จะเกิดขึ้นกับกลุ่มคำบางกลุ่ม (หน่วยประกอบ) เท่านั้น
- **คำทำนาย:** ภาษาจะมีการย้ายที่ของกลุ่มคำที่อยู่ติดกันในประโยคอย่างน้อยหนึ่งประโยคที่เจ้าของภาษารู้สึกว่าไม่แปลก และบางแบบที่เจ้าของภาษารู้สึกว่าแปลก และบางประโยคที่เจ้าของภาษารู้สึกว่าไม่แปลก
- **การทดลอง:** ทดลองย้ายกลุ่มของคำที่อยู่ติดกันแต่ละกลุ่ม และตรวจสอบดูว่าเจ้าของภาษาประเมินว่าประโยคแปลกหรือไม่
- **ผลลัพธ์:** เป็นไปตามคำทำนาย เช่น

(7) a. บีกินข้าวผัดไข่
b. ข้าวผัดไข่บีกิน
c. * กินข้าวผัดบีไข่
- **ข้อสรุป:** การทดลองสนับสนุนสมมติฐาน สมมติฐานน่าจะถูกต้อง/เป็นไปได้

6. จากตัวอย่างการทดลองข้างต้น ถ้าคำทำนายเป็นเท็จ ผลลัพธ์ควรจะเป็นอย่างไร

7. นิสิตคิดว่าการศึกษาทฤษฎีวากยสัมพันธ์ทำไปเพื่ออะไร มีประโยชน์อะไรที่นิสิตนึกออกบ้าง

มโนทัศน์สำคัญ

1. ไวยากรณ์เพิ่มพูน (generative grammar)
2. สามัตถิยะภาษา (competence)
3. กฤตกรรมภาษา (performance)
4. ความยอมรับได้ (acceptability)
5. ความเป็น/ไม่เป็นแบบแผน (well-formedness, ill-formedness)
6. ความถูกไวยากรณ์ (grammaticality)
7. ความผิดปกติทางอรรถศาสตร์ (semantic anomaly)
8. ความไม่เหมาะสมทางวจนปฏิบัติ (pragmatic infelicity)
9. การเวียนซ้ำ (recursion)

บรรณานุกรม

- Adger, D. (2018). The autonomy of syntax. In N. Hornstein, H. Lasnik, P. Patel-Grosz, & C. Yang (Eds.), *The impact of the chomskyan revolution in linguistics* (pp. 153–176). De Gruyter Mouton. <https://doi.org/doi:10.1515/9781501506925-157>
- Wasow, T. (2003). Generative grammar. *The handbook of linguistics*, 295–318.